

Dosarul nr.1r-1125/24
25112024-2/

/ 1-20014912-02-1r-

Judecătoria: Chişinău (sediul Buiucani)

Judecător: Niculcea Andrei

DECIZIE
În numele Legii

23 februarie 2026
Chişinău

mun.

Colegiul penal al Curţii de Apel Centru
în componenţa:
Preşedintele completului, judecătorul
Judecători
Pîslariuc

Marcel Juganari
Adrian Cerbu şi Vitalie

a examinat în ordine de recurs, fără participarea părţilor, recursului (apelului) declarat de Galina Tufekci, împotriva sentinţei Judecătoriei Chişinău (sediul Buiucani) din 15 iulie 2020, în cauza penală de învinuire a inculpatului

Botnari Vasile ***, d.n. *******, cetăţean al Republicii Moldova, domiciliat în mun. Chişinău, str. M. Sadoveanu 22, ap. *****, căsătorit, studii superioare, supus militar, neangajat în câmpul muncii, 1 copil minor la întreţinere, fără grad de invaliditate, nu se află la evidenţa medicului narcolog şi psihiatru, fără antecedente penale,
în comiterea infracţiunii prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. b) din Codul penal.

Termenii de examinare a cauzei:

În procedura instanţei de fond din 05.02.2020-15.07.2020;

În procedura instanţei de apel (în ordine de apel) din 17.09.2020-17.02.2023;

În procedura instanţei de recurs CSJ din 08.09.2023-19.11.2024;

În procedura instanţei de apel (în ordine de recurs) din 25.11.2024-23.02.2026.

Procedura de înştiinţare a părţilor a fost executată.

Asupra recursului declarat, în baza materialelor din dosar şi a argumentelor prezentate, Colegiul penal, -

C O N S T A T Ă :

Soluția și argumentele instanței de fond

1. Botnari Vasile ***** a fost pus sub învinuire în temeiul art. 327 alin. (2) lit. b) din Codul penal.
2. În prima instanță cauza a fost judecată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, în ședință închisă.
3. *Prin sentința Judecătoreiei Chișinău, sediul Buiucani din 15 iulie 2020*, Botnari Vasile a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. b) Cod penal, și în baza acestei Legi i s-a aplicat o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 1760 unități convenționale, ceea ce constituie suma de 88 000 (optzeci și opt mii) lei, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice pe un termen de 5 (cinci) ani.
4. *Instanța de fond a reținut că*, Botnari Vasile *****, la data de 05.09.2018, activând în funcție de director al Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova (SIS), numit în această funcție prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.75 din 03.05.2018, fiind astfel persoană cu funcție de demnitate publică, a fost informat despre faptul că, urmare a examinării demersului înaintat de către SIS, cu nr.13/1475S din 03.09.2018, prin care, făcându-se referire la prevederile Legii nr.753 din 23.12.1999, privind Serviciul de Informații și Securitate al Republicii Moldova, a fost solicitată declararea unor cetățeni ai Turciei, ca persoane indezirabile pe teritoriul Republicii Moldova, deoarece prezintă pericol pentru securitatea Republicii Moldova, numiții Riza Dogan, Sedat Hasan Karacaoglu, Yasin Ozdil, Mehmet Feridun Tufekci și Mujdat Celebi, cetățeni ai Turciei, prin deciziile Biroului Migrațiune și Azil al Ministerului Afacerilor Interne (BMA) din 05.09.2018, au fost declarate persoane indezirabile pe teritoriul Republicii Moldova, pe un termen de 5 ani, cu îndepărtarea acestora sub escortă de pe teritoriul Republicii Moldova.

În aceeași zi, Botnari Vasile, intenționat, abuzând de funcția deținută, contrar pct. 12, sbpct. 3) al Regulamentului Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.652-21 din 11.07.2000, potrivit căruia, directorul Serviciului de Informații și Securitate este în drept să dea dispoziții executorii în baza și întru executarea legislației în vigoare, în lipsa unei solicitări scrise din adresa Biroului Migrațiune și Azil al MAI sau a unui acord de colaborare pe segmentul dat între SIS și BMA, a ordonat întocmirea de către Centrul Antiterorist al SIS a unui Raport, pe care l-a aprobat personal, privind „acordarea suportului angajaților BMA în vederea punerii în executare a deciziei instituției vizate de îndepărtare sub escortă a 7 cetățeni străini până la punctul final. (în termen de 24 ore), adică la data de 06.09.2018”.

Tot el, Botnari Vasile, abuzând, de funcția deținută, la 05.09.2018 contrar

prevederilor Legii Nr.131 din 03-07-2015, privind achizițiile publice, art.2 alin.(1) lit.(a) care prevede că, prezenta lege se aplică contractelor de achiziții publice, cu excepția celor specificate la art.5, a căror valoare estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, este egală cu sau mai mare decât următoarele praguri: a) pentru contractele de achiziții publice de bunuri și servicii, altele decât cele menționate la lit. c) - 200000 de lei; a încheiat și semnat din numele Serviciului de Informații și Securitate, contractul de transport aerian internațional de pasageri și bagaje nr. 18-18/k din 05.09.2018 cu ICSA „Air Moldova”, iar mai apoi a ordonat și aprobat eliberarea mijloacelor financiare cash, în sumă de 348432 lei, din casieria Serviciului Informații și Securitate pentru achitarea serviciilor de transport aerian internațional de pasageri și bagaje, conform contractului nominalizat.

Ulterior, în scopul realizării intențiilor sale, Botnari Vasile, la 06.09.2018, contrar prevederilor pct. 12, sbpct.3) al Regulamentului Serviciului de Informații și Securitate al Republicii Moldova, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.652-21 din 11.07.2000, potrivit căruia, directorul Serviciului de Informații și Securitate este în drept să dea dispoziții executorii în baza și întru executarea legislației în vigoare, a organizat și condus personal, efectuarea unei operațiuni în forță, cu antrenarea subdiviziunilor specializate ale SIS, Centrul Antiterorist și Detașamentul cu destinație specială „Alfa”, în urma căreia, persoanele indicate mai sus au fost localizate, reținute și escortate pe teritoriul Aeroportului Internațional Chișinău, de unde, în lipsa unui ordin de deplasare a colaboratorilor Centrul Antiterorist și Detașamentul cu destinație specială „Alfa” peste hotarele Republicii Moldova, încălcând prevederile art.60 alin.(1) lit.lit.b), c) și d) al Legii nr.200 din 16.07.2010, privind regimul străinilor în Republica Moldova, care prevede că, îndepărtarea este interzisă dacă: b) străinul este căsătorit cu un cetățean al Republicii Moldova și căsătoria nu este fictivă; c) străinul este căsătorit cu un alt străin cu drept de ședere permanentă în Republica Moldova și căsătoria nu este fictivă; d) străinul are copii minori ori copii inapți de muncă, comuni cu cetățeni ai Republicii Moldova dacă minorul se află în întreținerea acestuia sau dacă există obligația plății pensiei alimentare, obligație pe care străinul o îndeplinește cu regularitate, condiții întrunite integral sau parțial de către cetățenii Turciei, Riza Dogan, Sedat Hasan Karacaoglu, Yasin Ozdil, Mehmet Feridun Tufekci și Mujdat Celebi, a ordonat angajaților din subordine, iar aceștia la rândul său, executând ordinul șefului, au îndepărtat fizic cetățenii Turciei din Republica Moldova, prin punctul de trecere a frontierei de stat „Aeroportul Internațional Chișinău”, însoțindu-i la bordul aeronavei până în țara de origine - Turcia.

În consecință, urmare a acțiunilor ilegale și abuzive, de îndepărtare la 06.09.2018 din Republica Moldova a cetățenilor Turciei nominalizați, Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), prin hotărârea emisă la 11 iunie 2019, a condamnat Republica Moldova pentru încălcarea drepturilor acestora, constatând, violarea articolelor

5 par. 1 și 8 din Convenția pentru Drepturile Omului, a obligat Guvernul Republicii Moldova, să achite câte 25000 de EURO pentru fiecare dintre cei cinci cetățeni turci ale căror drepturi au fost încălcate și care s-au adresat la CEDO, suma totală pentru despăgubirea prejudiciul moral constituie 125000 EURO, echivalentul a 2399400 lei, conform ratei oficiale de schimb a BNM, la data pronunțării hotărârii.

Urmare a acțiunilor abuzive comise de către Botnari Vasile, bugetului de stat al Republicii Moldova i-a fost cauzat un prejudiciu în sumă de 2399400 lei, iar bugetului Serviciului de Informații și Securitate un prejudiciu în valoare de 348432 lei, în total 2747832 lei, ceea ce constituie un prejudiciu în proporții deosebit de mari.

Astfel instanța de fond a constatat că, prin acțiunile sale intenționate, Botnari Vasile ***** a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 327 alin. (2) lit. b) Cod penal, individualizată prin „abuzul de serviciu, adică folosirea intenționată de către o persoană publică a situației de serviciu, dacă aceasta a cauzat daune în proporții considerabile drepturilor și intereselor ocrotite de lege ale persoanelor juridice, săvârșită de o persoană cu funcție de demnitate publică”.

5. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2023, s-a încetat procedura de apel pe apelul înaintat de către Vacarenco Nicolae, ca urmare a retragerii apelului. S-au respins ca inadmisibile apelurile înaintate de către Natalia Botnari și Galina Tufekci, declarate împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 15 iulie 2020. S-a admis plângerea Galinei Tufekci. S-a declarat nulitatea ordonanței adjunctului-interimar al Procuraturii mun. Chișinău, Victor Plugaru, din 16 ianuarie 2020 privind încetarea participării în calitate de parte vătămată a Galinei Tufekci, cu restituirea cauzei Procuraturii mun. Chișinău pentru înlăturarea încălcărilor drepturilor Galinei Tufekci, în cadrul cauzei penale nr. *****.

6. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 19 noiembrie 2024, au fost declarate inadmisibile recursul declarat de avocatul Vasile Nicoară, în numele condamnatului Vasile Botnari și recursul declarat de procurorul Vladislav Harti. A fost admis recursul declarat de Galina Tufekci în partea respingerii cererii sale de apel și casată în această parte decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2023 și dispusă rejudecarea cauzei în această parte de către Curtea de Apel Chișinău, într-un alt complet de judecători; În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2023, a fost menținută, inclusiv în ceea ce privește declararea nulității ordonanței adjunctului-interimar al Procuraturii mun. Chișinău, Victor Plugaru, din 16 ianuarie 2020 privind încetarea participării în calitate de parte vătămată a Galinei Tufekci.

7. Astfel, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 19 noiembrie 2024, s-a casat decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2023 doar în partea ce vizează

respingerea cererii de apel formulată de Galina Tufekci, cu dispunerea rejudecării cauzei doar în această parte de către Curtea de Apel Chișinău. În rest, hotărârea instanței de apel a fost menținută, inclusiv soluția ce privește nulitatea ordonanței procurorului privind încetarea participării lui Galina Tufekci în calitate de parte vătămată și consecințele procesuale corespunzătoare.

8. Prin urmare, în concordanță cu efectul obligatoriu al hotărârii instanței supreme și cu principiul stabilității hotărârilor judecătorești în partea menținută, Colegiul penal urmează să își limiteze examinarea la argumentele apelului/recursului formulate de Galina Tufekci.

Exercitarea căii de atac

9. Cu referire la cererea de apel declarată de Galina Tufekci, Colegiul penal atestă, sentința Judecătoriei Chișinău (Sediul Buiucani) din 15 iulie 2020, se contestă în partea individualizării pedepsei și imposibilitatea realizării drepturilor sale de parte vătămată, în special de a înainta acțiune civilă în vederea reparării prejudiciului cauzat prin infracțiune.

10. Indică Galina Tufekci, că sentința de condamnare pronunțată în cauza penală privind acțiunile ilegale comise în legătură cu expulzarea profesorilor turci este nelegală și insuficient fundamentată. Privitor la secretizarea cauzei și examinarea acesteia în ședință închisă, consideră că această măsură nu a fost justificată, deoarece cauza vizează încălcări grave ale drepturilor omului, iar legea nu permite clasificarea ca secret de stat a faptelor privind încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale. Subliniază că lipsa publicității procesului afectează transparența justiției și încrederea publicului, invocând principiul potrivit căruia justiția nu doar trebuie făcută, ci trebuie să fie și văzută ca fiind făcută.

11. De asemenea critică modul în care a fost realizată urmărirea penală și stabilită răspunderea penală, astfel, afirmă că operațiunea de transfer al profesorilor turci nu a fost o acțiune izolată sau individuală, ci o operațiune complexă, pregătită și coordonată de mai multe persoane și instituții, inclusiv la nivel înalt. În opinia sa, ancheta s-a limitat la tragerea la răspundere a unui singur inculpat, fără a fi investigate persoanele care ar fi dispus sau organizat acțiunea, deși acestea ar avea o responsabilitate mai mare decât executorii.

12. Un alt argument invocat, ține de lipsa calității procesuale și a accesului la informații. Susține că nici soțul său Tufekci Mehmet Feridun, ca persoană direct afectată de acțiunile investigate, nici ea, ca rudă apropiată, nu au fost recunoscuți în calitate de victime sau părți vătămate, nu au fost informați despre pornirea urmăririi penale și nu au avut acces la actele procesuale. În aceste condiții, ea susține că nu a avut posibilitatea

reală de a participa la proces, de a formula o poziție juridică motivată.

13. Consideră că prin emiterea unei ordonanțe ilegale de încetarea a participării în cauză penală, în calitate de parte vătămată, a fost privată de posibilitatea de a fi recunoscută ca parte civilă și înainta acțiune civilă în procesul penal. Fiind lipsită de posibilitatea de a valorifica drepturile și obligațiile părții vătămate prevăzute de art. 60, 61 Cod de procedură civilă. Astfel, nu au avut posibilitatea de a solicita și obține repararea prejudiciului moral și material, ceea ce ar reprezenta o omisiune esențială în cadrul procesului penal și justifică reexaminarea cauzei.

14. Un alt element invocat este gravitatea consecințelor faptelor pentru victime, or, susține că soțul său și ceilalți profesori au fost transferați în mod forțat, fără a fi informați despre decizii legale, fiind ulterior condamnați și deținuți în Turcia, ceea ce le-a afectat radical viața personală și de familie. În acest sens este invocată și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ozdil și alții contra Republicii Moldova, prin care statul a fost condamnat pentru încălcări ale drepturilor fundamentale, circumstanță care, în opinia apelantei, confirmă caracterul ilegal al acțiunilor investigate și necesitatea unei examinări mai riguroase a cauzei penale.

15. În plan procedural, recurenta argumentează că are dreptul să conteste sentința în calitate de persoană ale cărei interese legitime au fost afectate și explică depunerea apelului peste termen prin faptul că a aflat despre existența sentinței și a cauzei penale abia ulterior, din declarații publice, nefiind informată oficial.

16. Solicită Galina Tufekci, casarea sentinței în partea ce ține de pedeapsa aplicată, cu remiterea cauzei la rejudecare.

17. *La 10 aprilie 2025, prin intermediul Direcției de evidență și documentare procesuală a Curții de Apel Centru a fost depusă referință, formulată de acuzatorul de stat.*

18. În referință, susține acuzatorul de stat că există temeiuri pentru admiterea recursului și remiterea cauzei la rejudecare, argumentele principale fiind legate de încălcări procedurale, neexaminarea completă a circumstanțelor cauzei și individualizarea necorespunzătoare a pedepsei.

19. Un argument invocat este faptul că persoanei care a formulat recursul nu i-a fost recunoscută calitatea procesuală de parte vătămată, deși aceasta era soția uneia dintre victimele acțiunilor investigate și unica persoană care putea reprezenta interesele acesteia în Republica Moldova. Din această cauză, recurenta Galina Tufekci nu a putut participa efectiv la proces, nu a avut posibilitatea să se constituie ca parte civilă și nu a putut solicita repararea prejudiciului, ceea ce a afectat în mod direct exercitarea drepturilor sale procesuale și a principiilor de echitate.

20. Indică, că plângerile și sesizările formulate de recurenta Galina Tufekci nu au fost investigate corespunzător, iar în procedura desfășurată au fost ignorate interesele victimei, ceea ce indică existența unor disfuncționalități serioase în desfășurarea procesului penal și necesitatea reexaminării cauzei în condiții care să asigure respectarea drepturilor procesuale.

21. Un alt argument important privește modul de individualizare a pedepsei. Astfel, susține că instanțele anterioare nu au motivat suficient de clar de ce pedeapsa aplicată este proporțională și adecvată scopului pedepsei și de ce nu pot fi aplicate alte sancțiuni. De asemenea, susține că instanțele nu au analizat în mod real toate circumstanțele relevante ale cauzei și nu au pătruns în esența acuzației, ceea ce ridică dubii cu privire la corectitudinea soluției pronunțate.

22. Invocă și faptul că motivarea hotărârilor nu a fost suficient de clară și completă, or o hotărâre judecătorească trebuie să conțină argumente relevante și coerente, care să permită justițiabilului să înțeleagă raționamentul instanței și să constituie o garanție împotriva arbitrariului.

Procedura de examinare și notificare.

În speță, cauza a fost examinată în prima instanță conform procedurii prevăzute de art. 3****¹ Cod de procedură penală. Prin Legea nr. 245 din 31 iulie 2023, în vigoare din 22 august 2023, Codul de procedură penală a fost modificat, iar acum sentințele pronunțate conform acestei proceduri pot fi atacate cu recurs, fiind exclusă posibilitatea contestării acestor sentințe cu apel. Legea procedurală are efect imediat. Totuși, această modificare nu poate limita temeiurile pentru exercitarea căii de atac existente la ziua exercitării căii de atac. Prin urmare, apelul depus de Galina Tufekci urmează a fi examinat conform noii proceduri, în ordine de recurs împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu este prevăzută calea de atac apelul, însă fără a afecta competența instanței de a examina esența argumentelor care puteau fi invocate în apel la ziua depunerii apelului.

23. În conformitate cu art. 3****¹ alin. (10) din Codul de procedură penală, sentința adoptată în condițiile prezentului articol poate fi atacată cu recurs, invocându-se doar erorile procesuale și măsura de pedeapsă stabilită.

24. Conform art. 437 alin. (1) Codul de procedură penală, pot fi atacate cu recurs: 1⁴⁾ sentințele pronunțate în procedura pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

25. Conform art. 446 Cod de procedură penală, după parvenirea recursului, se îndeplinesc următoarele acte procedurale preparatorii: 1) se desemnează un judecător pentru a pregăti cauza spre judecare; 2) cauza se numește spre judecare cu înmînarea

copiilor de pe recurs părților interesate.

26. Conform art. 447 Cod de procedură penală (1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței. (3) Dacă consideră cauza de un interes deosebit pentru jurisprudență, precum și la cererea motivată a părților, instanța de recurs poate dispune, printr-o încheiere motivată, stabilirea ședinței de judecată cu citarea părților pentru participare la proces.

27. Participanții la proces au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună referințe.

28. Respectiv, ținând cont de limitele rejudecării și specificul recursului împotriva sentințelor pronunțate în procedura pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, prin prisma dispoziției generale din art. 447 alin. (1) Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților.

29. Conform art. 441 Cod de procedură penală, (1) Instanța de recurs judecă recursul numai cu privire la persoana la care se referă declarația de recurs și numai în raport cu calitatea pe care aceasta o are în proces. (2) Instanța de recurs examinează cauza în limitele temeiurilor prevăzute în art. 444, însă ea este obligată ca, în afara temeiurilor invocate și cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele, dar fără a agrava situația părții în favoarea căreia s-a declarat recurs.

30. Conform art. 448 din Codul de procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei și a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs. Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.

31. Potrivit art. 449 alin. (2) din Codul de procedură penală, (1) Judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: 2) admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, și ia una din următoarele soluții: a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod; b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului; c) dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare; d) dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Soluția instanței de recurs

32. Verificând sentința atacată prin prisma argumentelor invocate de Tufekci Galina, cercetând materialele cauzei, Colegiul penal ajunge la concluzia, de a admite recursul declarat de Tufekci Galina, cu casarea parțială a sentinței Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 15 iulie 2020 și remiterea cauzei la rejudecare în partea individualizării

pedepsei și în partea laturii civile, în instanța de fond, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

Aspecte cu privire la derularea procesului

33. La 09 octombrie 2018, Procuratura Generală a fost sesizată cu privire la preținsele acțiuni ilegale ale SIS în cadrul operațiunii de scoatere din țară a cetățenilor turci. Prin ordonanța din 05 noiembrie 2018, procurorul Procuraturii Generale Oleg Afanasii a refuzat pornirea urmăririi penale și a dispus clasarea procesului penal, deoarece faptele invocate nu întruneau elementele infracțiunii.

34. La 02 august 2019, Procurorul General interimar, Dumitru Robu a anulat ordonanța din 05 noiembrie 2018. Dosarul a fost transmis Procuraturii mun. Chișinău pentru efectuarea cercetărilor.

35. La 15 aprilie 2019, la Procuratura UTA Găgăuzia a fost înregistrată plângerea Galinei Tufekci. Plângerea a fost depusă în numele lui Galina Tufekci și al copiilor săi. Aceasta a menționat în plângere că, în dimineața zilei de 06 septembrie 2018, în casa sa au intrat forțat persoane necunoscute care au prezentat legitimații SIS. Ei nu au prezentat niciun document care să le permită să intre în casă, i-au pus un pistol la tâmplă, au luat telefoanele sale și al soțului său, l-au luat cu forța pe soțul ei, Mehmet Tufekci, într-un microbuz de culoare albă și au plecat. După aceasta ea nu și-a mai văzut soțul (f.d. 4, vol. II).

36. La 03 mai 2019, adjunctul Procurorului UTA Găgăuzia Natalia Bolgar a refuzat pornirea urmăririi penale (f.d. 52-53, vol. II). La 22 mai 2019, de către Vasile Stoinov, Procurorul UTA Găgăuzia, a fost respinsă plângerea Galinei Tufekci depusă conform art. 299¹ Cod de procedură penală împotriva ordonanței din 03 mai 2019 (f.d. 56, vol. II).

37. La 03 iulie 2019, Judecătoria Comrat, sediul Central, a admis plângerea Galinei Tufekci depusă conform art. 313 Cod de procedură penală, a anulat ordonanțele din 03 și 22 mai 2019 și a obligat procurorul să înlăture încălcările constatate în hotărârea CtEDO (a se vedea para. 2) și să efectueze o anchetă eficientă (f.d. 59-61, vol. II).

38. Prin ordonanța din 06 septembrie 2019, adjunctul Procurorului UTA Găgăuzia Natalia Bolgar a dispus începerea urmăririi penale în temeiul art. 179 alin. (2) Cod penal (violare de domiciliu), cu atribuirea nr. ***** (f.d. 3, vol. II). La 24 septembrie 2019, procurorul Natalia Bolgar i-a acordat calitatea de parte vătămată Galinei Tufekci (f.d. 67, vol. II). La 27 septembrie 2019, Adjunctul Procurorului General, Eduard Bulat, a retras cauza penală nr. ***** de la Procuratura UTA Găgăuzia și a transmite-o la Procuratura mun. Chișinău pentru exercitarea în continuare a urmăririi penale (f.d. 2, vol. II).

39. La 02 august 2019, Procuratura mun. Chișinău a fost sesizată cu privire la preținsele acțiuni ilegale ale colaboratorilor Biroului Migrație și Azil (BMA) și SIS în cadrul

operațiunii de expulzare a șapte cetățeni turci. Sesizarea a fost făcută de Serviciul protecție internă și anticorupție al MAI (f.d. 19, vol. I).

40. La 02 august 2019, procurorul Procuraturii mun. Chișinău, Victor Plugaru, a dispus începerea urmăririi penale în temeiul art. 328 alin. (1) Cod penal, cu atribuirea nr. ***** (f.d. 1-3, vol. I). Prin ordonanța procurorului Victor Plugaru, la 24 septembrie 2020, Galina Tufekci a fost recunoscută în calitate de parte vătămată și audiată în această cauză (f.d. 70-75, vol. II).

41. La 03 octombrie 2019, au fost conexate cauzele nr. ***** și nr. *****, cu atribuirea nr. *****. (f.d. 13, vol. I)

42. La 14 ianuarie 2020, procurorul Procuraturii mun. Chișinău, Victor Plugaru a început urmărirea penală nr. ***** în temeiul art. 327 alin. (2) lit. b) și c) Cod penal împotriva lui Vasile Botnari (f.d. 4-6, vol. I). Prin ordonanța aceluiași procuror din 15 ianuarie 2020, a fost dispusă conexarea cauzelor penale nr. ***** și nr. *****, cu atribuirea nr. *****. (f.d. 12, vol. I)

43. La 15 ianuarie 2020, procurorul Victor Plugaru a dispus clasarea procesului penal pe marginea sesizării privind comiterea de către angajații SIS la 06 septembrie 2018 a acțiunilor de violare a domiciliului familiei Tufekci, precum și comiterea altor acțiuni ilegale în privința lui Mehmet Tufekci (f.d. 125-129, vol. III).

44. La 16 ianuarie 2020, procurorul Victor Plugaru a dispus încetarea participării Galinei Tufekci în calitate de parte vătămată, invocând ordonanța din 15 ianuarie 2020 și faptul că Ministerul Finanțelor a plătit integrat despăgubirea acordată de CtEDO (f.d. 130-132, vol. III).

45. Galina Tufekci susține că ordonanțele din 15 și 16 ianuarie 2020 nu i-au fost aduse la cunoștință în termenul prevăzut de lege.

46. Tot la 15 ianuarie 2020, procurorul Victor Plugaru a emis o ordonanță prin care Vasile Botnari a fost pus sub învinuire în baza art. 327 alin. (2) lit. b) Cod penal (f.d. 163-165, vol. III).

47. La 03 februarie 2020, procurorul Victor Plugaru a întocmit rechizitoriul (f.d. 186-208, vol. III). La 04 februarie 2020, cauza a fost transmisă în instanță de judecată pentru examinare.

48. *Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 15 iulie 2020*, Botnari Vasile a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. b) Cod penal, și în baza acestei Legi i s-a aplicat o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 1760 unități convenționale, ceea ce constituie suma de 88 000 (optzeci și opt mii) lei, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice pe un termen de 5 (cinci) ani.

49. *Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de fond, Tufekci Galina a declarat apel, solicitând casarea sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 15.07.2020, ca fiind una ilegală, sub aspectul pedepsei penale și remiterea cauzei la rejudicare în instanța de fond.*

50. *De asemenea, a declarat apel Botnari Natalia, prin care a solicitat casarea sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 15.07.2020, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care Botnari Vasile să fie achitat.*

51. *A declarat apel și Vacarenco Nicolae, prin care a solicitat casarea sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 15.07.2020 cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care Botnari Vasile să fie achitat.*

52. *Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2023, s-a încetat procedura de apel pe apelul înaintat de către Vacarenco Nicolae, ca urmare a retragerii apelului. S-au respins ca inadmisibile apelurile înaintate de către Natalia Botnari și Galina Tufekci, declarate împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 15 iulie 2020. S-a admis plângerea Galinei Tufekci. S-a declarat nulitatea ordonanței adjunctului-interimar al Procuraturii mun. Chișinău, Victor Plugaru, din 16 ianuarie 2020 privind încetarea participării în calitate de parte vătămată a Galinei Tufekci, cu restituirea cauzei Procuraturii mun. Chișinău pentru înlăturarea încălcărilor drepturilor Galinei Tufekci, în cadrul cauzei penale nr. *****.*

53. *Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 19 noiembrie 2024, au fost declarate inadmisibile recursul declarat de avocatul Vasile Nicoară, în numele condamnatului Vasile Botnari și recursul declarat de procurorul Vladislav Harti. A fost admis recursul declarat de Galina Tufekci în partea respingerii cererii sale de apel și casată în această parte decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2023 și dispusă rejudicarea cauzei în această parte de către Curtea de Apel Chișinău, într-un alt complet de judecători; În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2023, a fost menținută, inclusiv în ceea ce privește declararea nulității ordonanței adjunctului-interimar al Procuraturii mun. Chișinău, Victor Plugaru, din 16 ianuarie 2020 privind încetarea participării în calitate de parte vătămată a Galinei Tufekci.*

Aspecte cu privire la secretizarea și desecretizarea materialelor cauzei penale

54. *La 09 octombrie 2018, procurorul Procuraturii Generale Oleg Afanasii a secretizat toate informațiile din acest proces penal nr. *****, deoarece „atât comunicarea între instituții, cât și motivele care au stat la baza realizării întregului proces, conțin informații atribuite la secret de stat” (f.d. 55, vol. I). Din acest motiv, toate materialele cauzelor*

penale conexate au fost secretizate. Din acest motiv, cauza a fost examinată în prima instanță în ședință închisă.

55. La 07 aprilie 2022, Procurorul General interimar Dumitru Robu a anulat ordonanța din 09 octombrie 2018 și a desecretizat actele emise de procuror în cadrul procesului penal nr. ***** și a cauzei penale nr. ***** (f.d.175-177, vol. IV).

56. Prin dispozițiile Directorului SIS nr. 4, din 20 ianuarie 2022, și nr. 13, din 01 iunie 2022, au fost desecretizate mai multe acte emise de SIS și anexate la cauza penală (f.d. 220-233, vol. IV).

57. Prin ordinul Președintelui interimar al Judecătoriei Chișinău nr. 414, din 12 iulie 2022, a fost desecretizată sentința.

Aprecierea instanței de recurs

58. La caz, Vasile Botnari a fost acuzat de abuz de serviciu săvârșit de o persoană cu funcție de demnitate publică (art. 327 alin. (2) lit. b) Cod penal).

59. În cadrul ședinței de judecată în instanța de fond, până la începerea cercetării judecătorești, inculpatul, asistat de apărătorul său, a declarat că îi sunt cunoscute probele administrate în cadrul urmăririi penale, a recunoscut vinovăția în comiterea infracțiunii care îi este incriminată conform rechizitoriului și a declarat nu dorește administrarea altor probe. În acest sens inculpatul, în conformitate cu art. 3*****¹ Cod de procedură penală, a depus cerere prin care a solicitat examinarea cauzei în baza probelor administrate în cadrul urmăririi penale.

60. Prima instanță a acceptat cererea inculpatului și a dispus judecarea cauzei penale pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală în temeiul art. 3*****¹ Cod de procedură penală.

61. Fiind audiat potrivit regulilor de audiere a martorului în instanța de fond, inculpatul Vasile Botnari vina a recunoscut-o integral, acceptând totalmente probele prezentate de procuror și recunoscându-și vina, a făcut declarații, care în exetă nu contravine învinuirii formulate în rechizitoriu.

62. Ce ține de cererea înaintată, în instanță de fond de avocatul Vasile Nicoară, prin care a solicitat constatarea nulității rechizitoriului și reîncadrarea faptelor inculpatului conform art. 312 Cod contravențional (f.d. 18-23, vol. IV), Colegiu reține că, fiind pus în discuție acest aspect la ședința de judecată din 13.06.2020, partea apărării a renunțat la cererea dată, după înaintarea de către inculpat a cererii de examinare a cauzei conform procedurii prevăzute de art. 3*****¹ Cod de procedură penală (f.d. 47, vol. IV).

63. Colegiul penal constată că opțiunea primei instanțe privind judecarea cauzei potrivit procedurii enunțate nu a fost viciată, în cadrul urmăririi penale n-au fost încălcate normele imperative din Codul de procedură penală, fapt ce condiționează concluzia că

instanța de recurs nu este în drept a reține o altă situație de fapt, decât cea reținută în rechizitoriu.

64. Astfel, instanța de recurs conchide că, cumulul de probe cercetate dovedesc vinovăția inculpatului, iar temei pentru a pune la îndoială veridicitatea acestor probe nu s-a constatat, acestea în ansamblu coroborează între ele, confirmând pe deplin vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate.

65. Colegiul penal consideră că, instanța de fond a stabilit corect situația de fapt, iar acțiunile inculpatului Vasile Botnari se încadrează în dispozițiile art. 327 al. (2) lit. b) Cod penal.

66. Argumentele expuse de instanța de fond și motivele din sentință referitor la recunoașterea vinovăției inculpatului, pentru a evita repetări inutile, instanța de recurs le însușește, fapt ce vine în corespundere cu jurisprudența CEDO, care în pct. 37 a hotărârii sale în Cauza Albert vs. România din 16.02.2010, statuează că art. 6 par. 1 din Convenție, deși obligația instanței să își motiveze deciziile, acest fapt nu poate fi înțeles ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk vs. Olanda, 19 aprilie 1994, pct. 61), cu toate acestea un proces echitabil necesită ca o instanță internă, fie prin însușirea motivelor furnizate de o instanță inferioară, fie prin alt mod, să fi examinat chestiunile esențiale supusă atenției sale.

67. În acest context nu există temei pentru a da o nouă apreciere probelor, instanța de recurs fiind solidară cu concluziile primei instanțe privind aprecierea probelor puse la baza sentinței de condamnare. Cumulul de probe cercetate dovedesc vinovăția inculpatului, iar temei pentru a pune la îndoială veridicitatea acestor probe nu sa constatat, acestea în ansamblu coroborează între ele, confirmând pe deplin vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii imputate.

68. Totodată, părțile nu pun la îndoială veridicitatea circumstanțelor de fapt constatate, încadrarea juridică a acțiunilor și vinovăția inculpatului.

69. *Ce ține de individualizarea pedepsei*, Colegiul reține, că potrivit art. 7 alin. (1) Cod penal, la aplicarea legii penale se ține cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat și de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea penală.

70. Conform art. 61 Cod penal, (1) Pedepsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului ce se aplică de instanțele de judecată, în numele legii, persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor. (2) Pedepsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi

infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane. Executarea pedepsei nu trebuie să cauzeze suferințe fizice și nici să înjosească demnitatea persoanei condamnate.

71. Conform art. 75 alin. (1)-(2) Cod penal, la stabilirea categoriei și termenului pedepsei, instanța de judecată ține cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia. Instanța de judecată este în drept să stabilească o pedeapsă mai aspră din numărul celor alternative prevăzute pentru săvârșirea infracțiunii numai în cazul în care o pedeapsă mai blândă, din numărul celor menționate, nu va asigura scopul pedepsei.

72. Colegiul penal reține că legalitatea pedepsei impune instanței obligația de a stabili pedeapsa în limitele fixate în Partea specială a Codului penal și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții generale a Codului penal.

73. Totodată individualizarea pedepsei este un proces personal - rezultat al propriei convingeri al instanței de judecată, ce nu trebuie conceput ca fiind un proces arbitrar, subiectiv, el implicând obligațiunea instanței de a stabili măsura pedepsei concrete infractorului necesară și suficientă pentru realizarea scopurilor legii penale și pedepsei penale. Pedeapsa și modalitatea de executare a acesteia trebuie individualizate în așa fel încât inculpatul să se convingă de necesitatea respectării legii penale și evitarea în viitor a săvârșirii unor fapte similare.

74. Astfel, pedeapsa se consideră echitabilă când aceasta impune inculpatului lipsuri și restricții ale drepturilor lui proporționale cu gravitatea infracțiunii săvârșite și este suficientă pentru restabilirea echității sociale, adică a drepturilor și intereselor statului și întregii societăți perturbate prin infracțiune. Și atunci când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către condamnat, precum, și de alte persoane. Or, practica judiciară demonstrează că o pedeapsă prea aspră generează apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și de neîncredere în lege, fapt ce poate duce la consecințe contrare scopului urmărit. De asemenea, o pedeapsă prea blândă generează dispreț față de ea și nu este suficientă nici pentru corectarea infractorului și nici pentru prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

75. La stabilirea pedepsei instanța se va conduce de prevederile art. 7, 61, 75-78 din Codul penal, și anume de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuează ori agravează răspunderea, de condițiile de viață ale familiei acestuia precum și de scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării inculpatului.

76. Sancțiunea articolului 327 al. (2) lit. b) Cod penal, (în vigoare la data comiterii faptei) prevede pedeapsa cu amendă în mărime de la 1350 la 2350 unități convenționale sau cu închisoare de la 2 la 6 ani, în ambele cazuri cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 5 la 10 ani.

77. În speță, pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 al. (2) lit. b) Cod penal, instanța de fond a aplicat inculpatului Botnari Vasile, o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 1760 unități convenționale, ceea ce constituie suma de 88 000 (optzeci și opt mii) lei, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții publice pe un termen de 5 (cinci) ani.

78. Analizând criticile invocate de Tufekci Galina, inclusiv prin prisma constatărilor instanței supreme, Colegiul penal constată că acestea sunt întemeiate.

79. La caz, aspectele ce țin de individualizarea pedepsei nu au fost examinate în mod real și complet, iar motivarea instanței de fond sub acest aspect este insuficientă și formală, nefiind analizată proporționalitatea sancțiunii în raport cu gravitatea faptei și circumstanțele concrete ale cauzei.

80. La individualizarea pedepsei instanțe de fond, a reținut că inculpatul și-a recunoscut pe deplin vina, a reparat benevol prejudiciul, este la prima abatere penală, este căsătorit și are un copil minor la întreținere.

81. Colegiul notează, că prima instanță a judecat cauza în procedură simplificată, pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, motiv pentru care a aplicat mecanismul de reducere prevăzut de art. 3****¹ alin. (8) Cod de procedură penală. Astfel, apare neîntemeiată reținerea repetată a recunoașterii vinovăției la determinarea categoriei pedepsei ce armează a fi aplicată. Or, această circumstanță a fost deja valorificată prin procedura simplificată și reducerea legală a limitelor pedepsei. Reținerea acestei circumstanțe, ar însemna acordarea unei duble valențe aceleiași împrejurări.

82. De asemenea, în speță, Vasile Botnari a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (2) lit. b) Cod penal, adică pentru abuz de serviciu săvârșit de o persoană cu funcție de demnitate publică. Având în vedere această calificare, deținerea funcției de demnitate publică, lipsa antecedentelor penale, reținută de instanța de fond în calitate de circumstanță ”atenuată” la alegerea formei de pedeapsă, apare ca eronată. Or, în cazul persoanelor de demnitate publică, lipsa antecedentelor penale, constituie o cerință legală pentru accederea în funcția dată.

83. Totodată, după cum a fost notat și de Curtea Supremă de Justiție, Ghidul Comitetului de Miniștri al Consiliul Europei, cu privire la eradicarea impunității pentru încălcări grave ale drepturilor omului, din 30 martie 2011, se referă la obligațiile statelor membre în temeiul CEDO. Conform ghidului, „impunitatea este cauzată sau facilitată, în special, prin lipsa de reacție rapidă a instituțiilor sau agenților statului la gravele încălcări

ale drepturilor omului. Statele trebuie să combată impunitatea ca o chestiune de dreptate pentru victime, ca un factor de descurajare a viitoarelor încălcări ale drepturilor omului și în scopul de a întreține statul de drept și încrederea publicului în sistemul de justiție". Ghidul arată, printre altele, măsurile generale pe care statele ar trebui să întreprindă în scopul de a preveni impunitatea. Printre acestea se numără anchetarea eficientă a încălcărilor și implicarea victimei. Ghidul menționează că aceste obligații pozitive se aplică nu doar pentru încălcările deosebit de grave a art. 2 (dreptul la viață) și 3 (interzicerea torturii), ci și față de încălcările deosebit de grave a art. 5 (dreptul la libertate) și 8 (respectarea vieții private și de familie). Pentru a răspunde acestui deziderat, pedepsele penale aplicate trebuie să corespundă infracțiunii comise.

84. Colegiul penal atestă că instanța de fond, deși a reținut corect încadrarea juridică a faptei potrivit art. 327 alin. (2) lit. b) Cod penal și a stabilit existența unui prejudiciu în proporții deosebit de mari, nu a efectuat o analiză efectivă și completă a criteriilor de individualizare a pedepsei, în sensul cerințelor legale și al standardelor de motivare impuse, astfel încât hotărârea să permită verificarea raționamentului urmat și să excludă orice aparență de arbitrar.

85. Astfel, potrivit argumentelor sentinței instanței de fond, rezultă că justificarea alegerii sancțiunii sub forma amenzii, aplicată unei persoane cu funcție de demnitate publică pentru o faptă care a generat consecințe grave, inclusiv condamnarea statului de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și plata unor despăgubiri semnificative din bugetul public, este una lacunară și generală, fără a expune în mod concret privitor consecințele faptei și la atingerea scopului pedepsei alese. Instanța de fond a făcut trimitere, în termeni vagi, la necesitatea descurajării aplicării pedepselor privative de libertate, fără a demonstra însă, prin raportare la particularitățile cauzei, de ce această considerație ar prevala în cazul unei infracțiuni de abuz în serviciu imputabile unei persoane cu statut de demnitar, comisă în exercitarea atribuțiilor de serviciu și având ca efect atingerea unor drepturi fundamentale protejate de Convenție. Or, individualizarea pedepsei penale trebuie realizată în strictă concordanță cu principiile legalității, proporționalității și echității, astfel încât sancțiunea aplicată să reflecte în mod real gravitatea faptei, persoana făptuitorului și circumstanțele concrete ale cauzei. O motivare formală sau generală nu corespunde standardelor procesului echitabil și nu permite verificarea legalității și temeiniciei hotărârii.

86. Prin urmare, în lipsa unei motivări convingătoare asupra criteriilor reținute la stabilirea pedepsei, asupra ponderii circumstanțelor atenuante/agravante, asupra alternativelor sancționatorii prevăzute de lege, Colegiul constată existența unei erori de drept sub aspectul individualizării pedepsei, eroare care nu poate fi remediată în această etapă, în cadrul examinării recursului împotriva hotărârilor judecătorești pentru care nu

este prevăzută calea de atac apelul. Or, reieșind din tipurile de decizii ce pot fi adoptate de instanța de recurs, (la examinarea pentru prima dată a recursului) potrivit art. 449 alin. (1) ptc. 2) lit. b) și respectiv alin. (3) Cod de procedură penală, instanța de recurs nu poate rejudeca cauza și adopta o nouă hotărâre, care să agraveze situația inculpatului.

87. În consecință, Colegiul penal ajunge la concluzia de a casa sentința instanței de fond în partea individualizării pedepsei și a remite cauza la rejudecare în această parte.

88. *Ce ține de retragerea calității de parte vătămată*, imposibilitatea participării la examinarea cauzei și respective valorificării dreptului de a înainta acțiune civilă în vederea reparării prejudiciului material și/sau moral cauzat prin comiterea infracțiunii, Colegiu reține, că Galina Tufekci a fost recunoscută în calitate de parte vătămată la faza de urmărire penală.

89. La 16 ianuarie 2020, procurorul Victor Plugaru a dispus încetarea participării Galinei Tufekci în calitate de parte vătămată.

90. Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2023, s-a admis plângerea Galinei Tufekci. S-a declarat nulitatea ordonanței adjunctului-interimar al Procuraturii mun. Chișinău, Victor Plugaru, din 16 ianuarie 2020 privind încetarea participării în calitate de parte vătămată a Galinei Tufekci, cu restituirea cauzei Procuraturii mun. Chișinău pentru înlăturarea încălcărilor drepturilor Galinei Tufekci, în cadrul cauzei penale nr. *****.

91. Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 19 noiembrie 2024, a fost admis recursul declarat de Galina Tufekci în partea respingerii cererii sale de apel și casată în această parte decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2023 și dispusă rejudecarea cauzei în această parte de către Curtea de Apel Chișinău, într-un alt complet de judecători; În rest, decizia Curții de Apel Chișinău din 16 februarie 2023, a fost menținută, inclusiv în ceea ce privește declararea nulității ordonanței adjunctului-interimar al Procuraturii mun. Chișinău, Victor Plugaru, din 16 ianuarie 2020 privind încetarea participării în calitate de parte vătămată a Galinei Tufekci.

92. În speță, deoarece i-a fost retrasă calitatea de parte vătămată până la finalizarea urmăririi penale, Galina Tufekci nu a fost informată despre finalizarea urmăririi penale și transmiterea cauzei în instanța de judecată, în prima instanță cauza a fost examinată în ședință închisă, iar Galina Tufekci nu a participat la examinarea cauzei.

93. În acest context după cum a notat și Completul Curții Supreme de Justiție, se reține că, în cauza *Ozdil ș.a. c. Moldovei*, CtEDO a constatat că cetățenii turci au fost duși în Turcia eludând orice garanții legale oferite de legislația Republicii Moldova străinilor împotriva extrădării abuzive. De asemenea, la reținere, Mehmet Tufekci nu a fost informat despre motivul și temeiul reținerii sale și niciun document cu privire la reținere

nu a fost întocmit. Lipsirea de libertate în asemenea circumstanțe reprezintă una din cele mai grave violări a dreptului la libertate (a se vedea pentru comparație hot. CtEDO *El-Masri v. the Macedonia*, 2012, § 233; *Al Nashiri v. Polonia*, 2014, § 529). Ca urmare a acestui transfer, viața privată și de familie a cetățenilor turci a fost afectată grav. Cetățenii turci au fost declarați indezirabili în Republica Moldova deoarece, potrivit SIS, ar fi avut legături cu Fethullah Gulen. În anul 2018, ei au fost duși în Turcia în pofida faptului că, începând cu anul 2016, mii de persoane suspectate de legături cu Fethullah Gulen au fost condamnate în Turcia la perioade lungi de detenție în baza unor procese desfășurate rapid și în proceduri opace. Aceste elemente confirmă că în cazul lui Mehmet Tufekci au fost comise încălcări deosebit de grave a drepturilor omului.

94. În cazul încălcărilor deosebit de grave a drepturilor omului, dreptul părții vătămate nu se limitează la obținerea despăgubirilor, ci impune și obligația statului de a investiga eficient asemenea incidente, cu implicarea victimei (a se vedea hot. CtEDO *Belozorov v. Rusia și Ucraina*, 2015, § 113 și documentul menționat la para. 53). Scopul anchetei eficiente este de a trage la răspundere persoanele vinovate. Prin urmare, acordarea unei despăgubiri adecvate nu este suficientă pentru a retrace calitatea de parte vătămată unei persoane care a suferit încălcări deosebit de grave a drepturilor omului. Mai mult, despăgubirea acordată de CtEDO a fost oferită pentru suferințele cauzate lui Mehmet Tufekci. CtEDO nu a oferit despăgubiri pentru suferințele cauzate Galinei Tufekci, care nici nu a fost reclamantă în cauza *Ozdil ș.a. c. Moldovei*.

95. Astfel, ne cătând la faptul că Galina Tufekci și-a redobândit calitatea de parte vătămată, odată cu declararea nulității ordonanței de către instanța de apel, de facto, ea nu a avut posibilitatea, fiindu-i îngrădit dreptul de a participa la examinarea cauzei în calitate de victimă, parte vătămată, parte civilă, și respectiv, a fost în imposibilitate de a-și valorifica dreptul la repararea prejudiciului material și moral pretins. Această situație a determinat o examinare incompletă a laturii civile a cauzei și a afectat caracterul echitabil al procedurii, întrucât drepturile procesuale ale unei persoane direct interesate nu au fost asigurate în mod efectiv. Or, din actele dosarului și din susținerile Galinei Tufekci rezultă, că aceasta nu a beneficiat de recunoașterea calității procesuale corespunzătoare și, în consecință, nu a putut să-și exercite dreptul de a se constitui parte civilă și de a solicita repararea prejudiciului, fiind astfel private de un remediu efectiv în cadrul procesului penal.

96. În acest context instanța de recurs reține, că orice remediu trebuie să fie eficient, adică să fie capabil să ofere o redresare adecvată. Mai mult, având în vedere constatările Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza *Ozdil și alții c. Republicii Moldova*, care confirmă caracterul arbitrar al măsurilor aplicate și impactul lor asupra drepturilor fundamentale ale persoanelor vizate, rezultă obligația pozitivă a autorităților naționale de

a asigura nu doar tragerea la răspundere penală într-o manieră proporțională, ci și posibilitatea efectivă a victimelor ori a persoanelor îndreptățite de a obține reparații corespunzătoare.

97. Aceste deficiențe nu pot fi înlăturate în cadrul examinării cauzei în recurs, or, ele presupun verificarea circumstanțelor de fapt, aprecierea probelor și, eventual, administrarea unor probe suplimentare, activități care excedă competența instanței de recurs, la această etapă și care pot fi realizate doar în cadrul unei rejudecări efective a cauzei, cu respectarea principiilor contradictorialității și egalității armelor.

98. Pentru aceste motive, recursul declarat de Tufekci Galina urmează a fi admis, sentința urmând a fi casată parțial în latura penală, cu remiterea cauzei la rejudecare în partea individualizării pedepsei și în partea laturii civile, în vederea asigurării unei examinări complete și efective a circumstanțelor relevante, a respectării drepturilor procesuale și a pronunțării unei soluții legale, temeinice și motivate.

99. În conformitate cu prevederile art. 437 alin. (1), ar. 448 și art. 449 alin. (1), pct. 2), lit. d) din Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Centru, -

D E C I D E:

Admite recursul declarat de partea vătămată Galina Tufekci.

Casează, sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 15 iulie 2020, parțial în latura penală, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de fond, în partea individualizării pedepsei și în partea laturii civile, în alt complet de judecată.

În rest, sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 15 iulie 2020, se menține.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului, judecător

Marcel Juganari

Judecător

Adrian Cerbu

Judecător

Vitalie

Pîslariuc

